

TOIMINTAKERTOMUS 2009

KANSALLINEN ELINTARVIKETALOUDEN LAATUSTRATEGIA

KANSALLINEN ELINTARVIKETALouden LAATUSTRATEGIA

Visio

Kuluttaja haluaa suomalaisia elintarvikkeita ja ruokapalveluita sekä luottaa suomalaisen elintarvikeketjun toimintaan. Elintarvikeketjun kilpailukyky on vahva. Koko elintarviketalous tekee yhteistyötä kuluttajaa varten.

Toiminta-ajatus

Suomalainen elintarvikeketju tarjoaa kuluttajalle turvallisia ja korkealaatuisia tuotteita ja palveluita kansallisia vahvuuksia hyödyntäen. Koko elintarvikeketju kehittää yhteistyössä toimintaansa. Ketju toimii asiakaslähtöisesti ja kilpailukykyisesti ihmisiä, eläimiä ja luontoa kunnioittaen.

Arvot

- Asiakkaan tyytyväisyys
Kuluttajan tarpeet ja odotukset ohjaavat toimintaa. Ne täsmentyvät tuotteiksi ja palveluiksi ketjun eri vaiheiden yhteistyössä.
- Kannattavuus
Laatutyö vahvistaa yritysten ja koko elintarvikeketjun kilpailukykyä ja kannattavuutta.
- Yhteiskuntavastuu
Elintarvikeketju noudattaa kestävän kehityksen mukaisia periaatteita ottaen huomioon ympäristölliset, sosiaaliset ja taloudelliset näkökulmat.

Tavoitteet

- Suomalaisen elintarvikeketjun kilpailukykyyn vahvistaminen
- Suomalaisen elintarviketalouden yhteiskuntavastuullisen toimintatavan vahvistaminen
- Suomalaisen elintarvikeketjun kilpailuedun vahvistaminen
- Kuluttajien tietoisuus suomalaisen elintarvikeketjun toiminnasta

ELINTARVIKETALOUDEN LAATUSTRATEGIAN VUOSI 2009

Laatuketjulle vuosi 2009 oli pääosin perustyön jatkamista, mutta myös muutoksiin valmistautumista. Asioita edistettiin osallistumalla messuille, järjestemällä seminaareja ja keskustelutilaisuuksia. Laatunen uutiskirje alkoi ilmestyä myös toisella kotimaisella kielellä.

Laatuketju sai lokakuussa uuden laatuketjun koordinaattorin ja syyskuussa vaihtui tiedottaja.

Ruoan hinta ja hinnanmuodostus sekä ruokaan liittyvät kriisit olivat vahvasti esillä julkisessa keskustelussa vuonna 2009. Tähän pohjautuen Laatuketjun viestintäryhmä valmisteli yhteistyössä laatujohtoryhmän kanssa ruoka ja hinta -paneelin.

Hankehakua aikaistettiin elokuulle. Hankkeita on mahdollista hakea 1-3 vuodelle. Syksyllä panostettiin uutis- ja visiopäivään, jonka teemana oli innovaatiot.

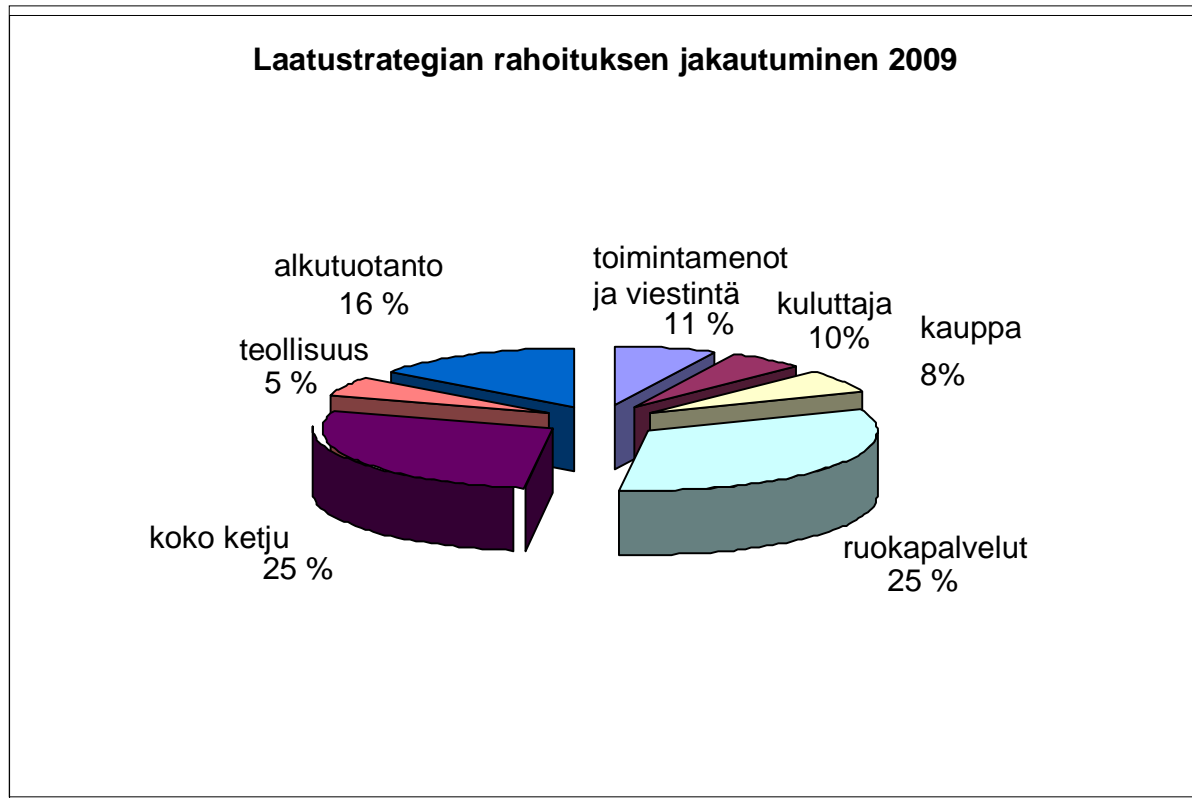
Ministeri Anttilan johdolla valmisteltiin elintarvikeketjun neuvottelukuntaa. Neuvottelukunnan tavoitteena on erityisesti elintarvikeketjun kilpailukyvyyn kohottaminen huomioimalla suomalaisen elintarvikeketjun erityiset vahvuudet.

Laatuketju kiittää kaikkia ketjun toimijoita rakentavasta ja hyvästä yhteistyöstä vuonna 2009!

..

RAHOITUS

Laatustrategialla oli vuonna 2009 käytössä 1,21 miljoonan euron määräraha.

HANKKEET

Hankkeet ovat yksi tärkeä keino toteuttaa elintarviketalouden kansallisia laatustrategian tavoitteita.

Elintarviketalouden laatustrategiasta vuonna 2009 rahoitettiin yhteensä 25 hanketta, joista 7 oli jatkohankkeita ja 18 uutta hanketta. Hankehakemuksia tuli yhteensä 49 kappaletta.

Hankevaroja myönnettiin noin miljoona euroa seuraaville painoalueille:

- elintarviketalouden kilpailukykyä parantavat hankkeet,
- elintarvikeketjun yhteiskuntavastuullisuutta vahvistavat hankkeet (= jäljitettävyyden, eettiset toimintaperiaatteet, paikallisten tuotteiden saatavuus)
- kuluttajan luottamusta vahvistavat viestintä- ja kehityshankkeet.

Useat hakemukset liittyivät tavalla tai toisella kuluttajan luottamuksen vahvistamiseen. Tämän aihealueen hankkeisiin suunnattiinkin noin puolet varoista.

Hankkeita toteutettiin kaikissa ketjun osissa: tuotantopanosteollisuudessa, alkutuotannossa, teollisuudessa, kaupan piirissä ja ruokapalveluissa. Myös kuluttajahankkeita ja kuluttajille suunnattuja aktiviteetteja sekä viestintätoimia oli runsaasti (liite 1 hankkeet).

VIESTINTÄ

www.laatuketju.fi

Laatuketjun viestintä tehostui alkuvuodesta 2009, kun Laatuketjun nettisivut uudistettiin siten, että sivusto toimi täysin kaksikielisesti.

Laatunen

Laatunen on elintarviketalouden laatustrategian sähköinen uutiskirje, joka kertoo laatutyön ajankohtaisista asioista. Laatunen lehti alkoi ilmestyä alkuvuodesta 2009 myös ruotsiksi. Laatusia ilmestyi vuonna 2009 kymmenen. Laatusta markkinoitiin aktiivisesti esim. seminaareissa.

TAPAHTUMIA

Ruoka & Hinta -paneelikeskustelu 6.2.2009

Laatuketju järjesti 6.2.2009 Ruoka & hinta -paneelikeskustelun Helsingin Kaisaniemessä. Paikalle oli kutsuttu median edustajia keskustelemaan ruoan hinnasta ja kuulemaan elintarvikeketjun eri osien edustajien näkemyksiä ruoan hintaan liittyvistä kysymyksistä ja siitä, onko ruoka Suomessa todella kallista.

Laatuketjun 10-vuotisjuhlat

Laatuketju täytti 10 vuotta. Sitä juhlistettiin maa- ja metsätalousministeriön kasvukauden avajaisissa.

Farmari-messut Kokkolassa 30.7- 3.8

Laatuketjun grillausnäytöksissä Farmari-messuilla huippukokit grillasivat paikallisten tuottajien raaka-aineista, ja mukana on eri alojen vaikuttajia keskustelemassa suomalaisesta ruuasta. Grillaamassa ovat muun muassa maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa-Anttila ja komissaari Olli Rehn.

ELMA-messut 6.-8.11.

Helsingin maaseutumessuilla messukeskuksessa Muumimamma ja Pikku Myy olivat Laatuketjun vieraina puhumassa laadukkaista raaka-aineista ja herkullisesta ruuasta. Messuilla jaettiin tarroja, joissa mainostettiin Laatuketjun www-sivuja.

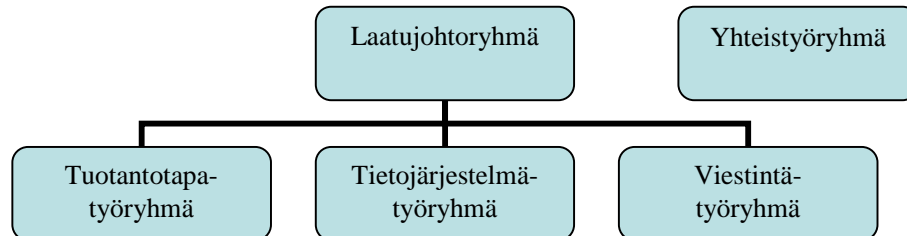
Visio- ja uutispäivä 27.11.

Finlandia-talolla järjestettiin elintarvikeketjun visio- ja uutispäivä, jonka teemana oli ketjun innovatiivisuus ja uudet liiketoimintakonseptit näkökulmana osaamisen haasteet ja mahdollisuudet. Päivässä pohdittiin tulevaisuutta ja sitä millaisia innovaatioita alalle tarvitaan ja miten ne syntyvät. Aiheista alustivat Elintarviketeollisuusliiton toimitusjohtaja Heikki Juutinen, VTT:n kehitysjohtaja Petri Kalliokoski, ProAgria Keskusten Liiton kehitysjohtaja Hannu Seppänen, Valio Olon hyvinvointipalvelujen johtaja Risto Hietala sekä IKEA Oy:n food service – päällikkö Ilse Kuusinen. Kommenttipuheenvuoron piti Liisa Välikangas Helsingin Kauppakorkeakoulusta.

Vuoden Maatila –kilpailun voittajan julkistustilaisuus 27.11.

Vuoden Maatilaksi 2009 valittiin keuruulainen Maria Vaissin kaalikääryleitä valmistava ja kaalia jatkojalostava maaseutuyritys Vaissi Oy. Kunniainninnat myönnettiin Jyrki Tervosen isännöimälle Parkinniemen Puutarhalle Kajaaniin sekä Kirsi ja Timo Makkosen maito-tilalle Rääkkylään. ProAgria vastasi hankkeen toteutuksesta.

KANSALLINEN ELINTARVIKETALOUDEN LAATUSTRATEGIA

Laatujohtoryhmä

Laatujohtoryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Johtoryhmä määritteli hankkeille hakuajan ja hankevalinnan kriteerit sekä painopistealueita. Laatujohtoryhmä ohjasi myös hankearviointia. Laatujohtoryhmä käsitteli hankehakemukset ja suositteli rahoitusta 23 hankkeelle.

Laatujohtoryhmä johtaa kansallista elintarviketalouden laatustrategiaa. Laatujohtoryhmä vastaa strategian organisoinnin ja toteutuksen koordinoinnista sekä sisällön ajanmukaisuudesta. Johtoryhmä tekee esityksiä maa- ja metsätalousministeriölle laatustrategiavaroista rahoitettavista hankkeista. Lisäksi johtoryhmän seuraa elintarviketalouden laatustrategian tavoitteiden toteutumista.

Yhteistyöryhmä

Yhteistyöryhmä ei kokoontunut vuoden aikana.

Elintarviketalouden laatustrategien yhteistyöryhmän toimii keskustelevana ja aloitteen tekeväna foorumina elintarviketalouden laatustrategiatyössä. Yhteistyöryhmän välittää taustatahoilleen tietoa koko ketjun laatutyöstä ja päinvastoin. Lisäksi yhteistyöryhmä tekee esityksiä laatujohtoryhmälle elintarviketalouden laatustrategiatyön strategisista linjauksista ja painopisteistä.

Tietojärjestelmätyöryhmä

Työryhmä kokoontui vuodenaikana kaksi kertaa. Työryhmä toteutti laatutietojärjestelmien tavoiteohjelmaa (2005 -2010). Työryhmä myös arvioi ja esikätteli rahoitusta anovia tietojärjestelmähankeita, sekä seurasi hankkeiden etenemistä.

Tietojärjestelmätyöryhmä koordinoi ja ohjaa elintarviketalouden yhteisten laatutietojärjestelmien kehittämistyötä palvelemaan eri osapuolien tietotarpeita.

Tuotantotapatyöryhmä

Työryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Työryhmässä pohdittiin mm. kansallista laatuja järjestelmää ja sen sisältöä.

Tuotantotapatyöryhmän tehtävänä on koordinoita ja ohjata kansallista hyvien tuotantotapojen ja laatuön toimintamallien laatimista ja kehittämistä.

Viestintätyöryhmä

Työryhmä toimi kokoontui vuoden aikana 6 kertaa. Viestintätyöryhmä toimi aktiivisesti ja valmisteli muun muassa kevät-talvesta 2009 järjestetyn RUOKA & HINTA- tilaisuuden. Taitomyllä laati yhteistyössä viestintäryhmän kanssa viestintäsuunnitelman vuodelle 2010 ja hoiti muun muassa Laatuketjun mediakontaktoinnin.

Kansallisen elintarvikelaatustrategian sihteeristö

Laatustrategian koordinaattori Tiina Soisalo 31.7.2009 asti, Seija Ahonen 1.8 -26.10 ja Petri Koskela 27.10 -31.12

Laatuketjun hankevastaava Seija Ahonen

Laatustrategian tiedottaja Pauliina Munukka 1.1 -18.4 ja 17.9 -31.12 ja Marika Lehtimäki 19.4 -18.9

Kehityspäällikkö Pirjo-Liisa Penttilä, laatu-tietojärjestelmät

Vilja-alan yhteistyöryhmän koordinaattori Päivi Tähtinen

VYR

Vilja-alan yhteistyöryhmä (VYR) on yritysten, yhteisöjen ja maa- ja metsätalousministeriön perustama yhteisrahoitteinen toimielin, jonka tavoitteena on edistää suomalaisen viljaketjun kilpailukykyä. VYR toimii kolmen satokauden jaksoissa.

VYR on vilja-alan yhteinen toimintaryhmä, jonka tehtäviä ovat mm. sadon ja viljamarkkinoiden seuranta, kannanotot alan tutkimukseen sekä viljatuotteiden menekinedistäminen. VYR julkaisee markkinatietoja, mm. Viljaviestiraportissa kotisivuillaan www.fingrain.fi. VYR on laatinut Kansallisen viljastrategian ajalle 2006-2018 ja päivittää sitä vuosittain.

Käytännön toimintaa ohjaa johtoryhmä. Toimintaa valmistelee ja koordinoi sihteeristö. VYR toimii maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä ja on osa kansallisen elintarviketalouden laatustrategian toteutusta.

Elintarviketalouden laatu-tietojärjestelmien verkosto (ELATI)

ELATI on elintarviketalouden laatu-tietojärjestelmäverkoston suunnittelu- ja kehittämisohjelma, jonka avulla varmistetaan järjestelmien yhteensopivuus ja mahdollisuudet tehokkaaseen tiedonsiirtoon eri toimijoiden välillä. Laatu-tietojärjestelmien toteutuksen lähtökohtana on nykyisten järjestelmien ja kehitettävien uusien järjestelmien muodostama hajautettu verkosto. Tietojärjestelmien kehittämisessä on perinteisesti suositeltu vaiheittain etenemistä, jolloin voidaan arvioida aikaisemman vaiheen tuloksellisuus. Hankkeiden arvioinnissa ja käynnistämisessä on kiinnitetty huomiota järjestelmien yhteensopivuuteen. Tärkeänä on pidetty myös kehittämistä, jossa voidaan hyödyntää aikaisempia tietojärjestelmiä tai niiden rakenteita.

Vuonna 2009 käynnistettiin ja jatkettiin verkoston kehittämisen kannalta merkittäviä hankkeita. Hankkeissa on kehitetty elintarvikeketjun toimijoiden ja viranomaisten välistä yhteistoimintaa etenkin omavalvontaan ja jäljitettävyyteen liittyvien hankkeiden yhteydessä. Viranomaishankkeissa on lisätty yhteistyötä etenkin ympäristöterveydenhuollon tietojen kokoamisen ja yhteisen valvontakohderepositorin suunnittelussa. Hankkeissa ovat olleet mukana myös teollisuuden, kaupan

ja järjestelmien toimittajien edustajat. Elintarvikevalvontaviranomaisten vastuulla olevien tietojärjestelmien kehittämistä on pyritty tehostamaan ja aloittamaan puuttuvien tietojärjestelmien suunnittelu. Elintarviketurvallisuusvirastolle on valmistunut tietohallintostrategia vuosille 2007-2013. Evira on käynnistänyt ELATIn kannalta merkittävän hankkeen, jossa viraston käyttöön rakennetaan uusi laboratorio ja valvonnan käyttöön tuleva yhteinen tietojärjestelmä. Uudella yhteensopivista osakokonaisuuksista rakennetulla järjestelmällä korvataan viraston lukuiset erilliset laboratorio- ja valvontajärjestelmät.

Laatustrategian rahoituksella on ensisijaisesti varmistettu elintarvikeketjun omavalvontaa tukevien järjestelmien kehittämistä. Näistä merkittävin hanke on ollut Päivittäiskauppa ry:lle rakennettu omavalvontatietopankki. Tietopankkiin on rakennettu yhteydet viranomaisjärjestelmistä. Uusi järjestelmä toimii mallina elintarvikeketjun ja kunnallisten viranomaisten välisten tiedon siirtoa tukevien järjestelmien kehittämisessä.

Hankkeessa ”Sähköisten toimintamallien ja tapojen kehittäminen ja käyttöönotto viljan sopimustuotannossa” on kehitetty uutta viljaketjun toimintamallia toimijoiden yhteistyönä. Ministeriön ja teollisuuden yhteisrahoituksella toteutetulla toimintamallilla tehostetaan ketjun toimintaa ja luodaan uusia mahdollisuuksia vilja-alalle.

Eläintautien torjuntayhdistyksen kanssa on kehitetty edelleen nautojen kansallista terveydenhuollon seurantajärjestelmää NASEVA. Nautarekisterin yhteiskäyttöisyyttä on lisätty mm. rakentamalla avoimia rajapintoja. Sikaloiden terveystuokitusjärjestelmää SIKAVA (ETU-palvelut) on myös kehitetty edelleen.

Uutena tärkeänä toimialueena on ollut ruokahuollon tietojärjestelmien kehittäminen. Sähköisten tietojärjestelmien hyödyntäminen ammattikeittiöiden omavalvonnassa avaa uusia mahdollisuuksia informaatioteknologian kehittämiseen. Toiminta-alueelta on tehty kattava selvitys erilaisten ammattikeittiöille suunnattujen sähköisten tietojärjestelmien hyödynnettävyydestä omavalvonnassa ja elintarvikkeiden jäljitettävyydessä.

VUONNA 2009 KÄYNNISSÄ OLLEET LAATUKETJUHANKKEET

Kuluttajat

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry: [Kummitilatoimintaa peruskoululaisille](#)

Suomen Kuluttajaliitto ry: [Elintarvikepakkausten lukutaidon valistuskampanja](#)

Maito ja Terveys ry: [Maidon turvallinen tie kuluttajalle](#)

Suomen 4H-liitto: [Kokkaa kestävästi - toimintamalli yhteiskuntavastuullisen ajattelutavan edistämiseksi lapsi- ja nuorisotyössä](#)

Ruokapalvelu

EkoCentria/ SAKKY: [Lähikeittiöhanke](#)

FCG Efeko Oy: [Lisääarvoa laatutyöstä - Julkisten ruokapalvelujen laatukriteerit](#)

Suomen Keittiömestarit ry: [Laatuketjuviestintä Suomen Keittiömestarit ry:ssä2009](#)

Hanasaari - ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus: [Lähiruoan käyttömahdollisuuksien selvittäminen pääkaupunkiseudun HoReCa-alan yrityksissä](#)

Kauppa

Suomen Kuntaliitto ry: [PTY:n tietopankin ja kuntajärjestelmien välisen tiedonsiirron toteutus](#)

Päivittäistavarakauppa ry: [Elintarvikevalvonnan tarkastuskertomuksen liittäminen Päivittäistavarakauppa ry:n omavalvonnan tietopankkiin](#)

Tori- ja Markkinakaupan keskusjärjestö: [Torikaupan kehittäminen elintarvikkeiden merkittävänä jakelutienä](#)

Teollisuus

Elintarviketeollisuusliitto ry / Suomen Lihateollisuusyhdistys: [Suomalaisen lihaketjun hyvät tuotantotavat](#)

Lihateollisuuden tutkimuskeskus, LTK Osuuskunta:
[Kalavalmisteiden turvallinen myyntiaika](#)

Alkutuotanto

Luomuliitto: [Luomulla eteenpäin](#)

Arktiset Aromit ry: [Laatua luonnosta IV](#)

Suomen Siipikarjaliitto ry: [Kansallinen valmistautuminen broilereiden hyvinvointidirektiiviin](#)

Kotimaiset Kasvikset ry: [Laatutarha III](#)

ProAgria Maaseutukeskusten liitto: [Vuoden Maatila -kilpailun toteuttaminen](#)

ProAgria Kymenlaakso ry: [Luomuviljan tarjontaketjun strategian ylläpito- ja seurantahanke](#)

Suomen Hippos ry: [Hevosenlihan laadun varmistaminen ja markkinoiden tehostaminen](#)

Koko ketju

Lihateollisuuden tutkimuskeskus, LTK Osuuskunta: [Lihaketjun läpinäkyvyys](#)

MTT: [Lisäarvoa laatutyöstä: elintarvikeketjun kansallinen laatujärjestelmän kehittäminen ja todentaminen](#)

MTT: [Elintarvikkeiden hiilijalanjälkien laskentamenetelmät, vertailtavuus ja viestintä: mahdollisuudet ja haasteet](#)

Eläintautien torjuntayhdistys ry, ETT: [Kaksisuuntainen rajapintahanke eläinlääkäri- ja tuotannonseurantaohjelmien sekä Nasevan ja Sikavan välillä](#)

VYR: [Vilja-alan yhteistyöryhmä](#)